

Prädikan, hållen på almänna klago-dagen, öfwer hans maj:ts konung Gustaf II...

Hachenburg, Hermann Wilhelm,

1700-1829 73 Nbi Br. 1792

National Library
of Sweden

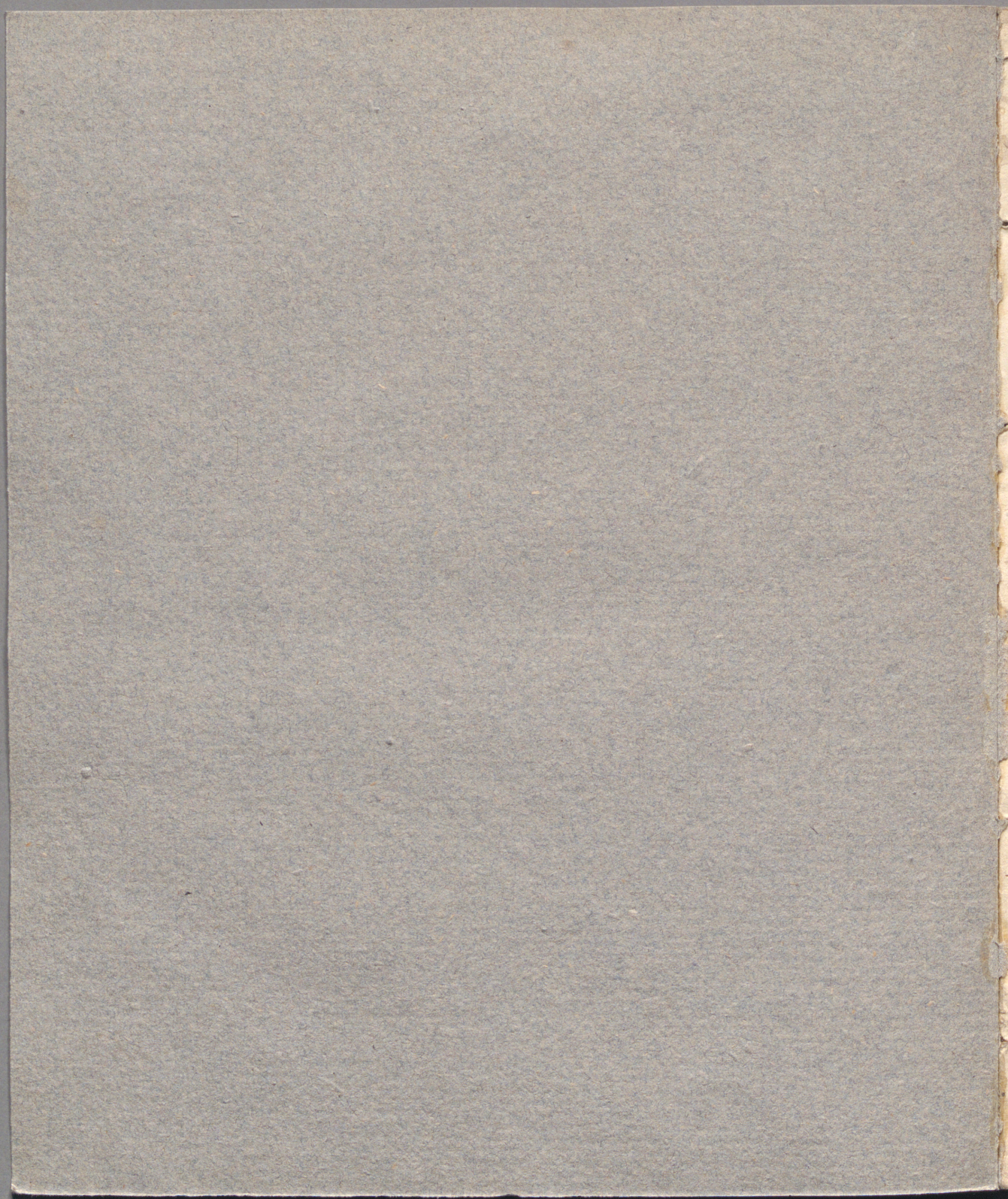
HACHENBURG, H.W.

Ex. A

Teol.
Pred.
Kungl.
(Br.)

1799
1700 - 1829

EX.A

Sv. Saml.
Teol.
Pred.
langl.
(8r)
1700-1829

Prädikan,

Hällen på

Allmänna Klago=Dagen,

Öfver

Hans Maj:ts

Ronung

GUSTAF III:s

DÖD,

Den 6 Junii 1792,

Uti Lofka Kyrkan i Stockholm,

af

Serm. Wilh. Sachenburg,

Kyrkoherde.

Stockholm,

Tryckt hos Anders Jacobsson Nordström, 1793.

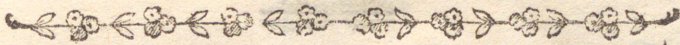
Denna Prädikan är behörigen genomförd och till Tryck bifallen ;
betygar af Stockholms Consistorio d. 11 Decembr. 1792.

Efter Befallning:

E. M. Lindströmer

Consist. Notar.

Ingång.

Jag skall förwända edra högtids-dagar i sorg, och alla edra wisor i klagogråt". Så sade Gud, som känner och dömer Människjors tankar och gerningar. Gud sade det, såsom Propheten Amos intyggar i Cap. 8: 10, til et lastbart och ohörsamt Folk. Förfärande Budskap! myndiga Upmaning til dem, at bättra sig och omvända sig til honom.

"Jag skall förwända edra högtids-dagar i sorg och alla edra wisor i klagogråt". Uck! I Sveriges Inwånare! det tänkte Gud öfwer eder, Gud i sit rättmätiga misshag öfwer edra Synder, det lät Gud öfwer eder i sin hemsökelses stund fullbordas. Denne Dag, förr en Högtids-dag, förr en dag af almän Glädje och Tacksägelse til Lifwets Uphofsmän för en Konungs Lif, med hwars Namn den är beteknad, nu en Sorge-dag, en Jämmer-dag öfwer en Konungs Död, som icke mera bär en Dödligs Namn;—denne Dag,—Tilförne samlades wi på honom at njuta den enskilda andaktens stilla Nöje; nu komme wi tilhopa at öfwerlyudt jämnra oss wid offentelig Gudstienst. Förr lyste på denna dagen Fröjd omkring Thronen; nu står denne mörk och öde. Förr wälsignades den af hwar enda god Undersäte; nu klagar på honom hwar och en Redlig. O hwarföre har du kommit så bister til oss, bedröflige Dag! hwarföre har du försatt så många tusen människor i Jämmer? hwarföre hwilar den Allsmågtiges hand så tung öfwer oss? hwarföre? O säg det, klappande Hjerta! säg det, dömande Samwete! säg det du sjelf, fallna, syndiga Folk! Dina, dina Misfgerningar hafwa kommit up inför Gud! Dina Synder ställer Domaren inför sit Ansigte; derföre har han tillåtit detta Dnda öfwerfalla Dig; derföre har han förwändlat dina Högtids-dagar i Sorg och dina Jubelsånger i Klagogråt.—Til Dig då, ja til Dig—hwarthän skulle wi eljest gå?—til dig komme wi, Gud! Människjors Domare! men ock deras Förbarmare! Inför Dig ödmjuka wi oss djupt i sfoftet, i vår Jämmer, i vårt Elände. Uck! wi känne det med ånger och bekänne det med bedröfwelse, at wi med våre Fäder och Barn hafwa syndat, mycket och ofta syndat, förverkat

din Nåd, fördragat din Kärlek, förtjent ditt Misslag, din Brede och ditt
 Straff! Här, här i Stoftet bekänne wi det inför Dig, som allt wet, här
 underkaste wi oss, ehuru med beklända hjertan, den Tuktan, som Du
 genom vår Konungs Ödd har låtit komma öfwer oss! Men wi göra
 det i förtröstan på din oändeliga Barmhertighet, och på Försoningen som
 genom Jesum Christum blifwer oss, tildelad. Uck! låt, låt oss och nu
 röna din Nåd! Låt dig behaga detta Nikes Inwånares Förödmjukande,
 och deras billiga Sorg wara christelig, wara sådan, at de alle föras
 til Dig, alle ledas til sanfkyldig Bättring! Och då förkunna öfwer oss
 Barmhertighetens och Fridens Ord! Då låt oss erfara, at Du är med
 oss och wedergwicker oss, sedan wi blifwit förödmjukade; at Du lesfwer
 ewigt, när våre Konungar blifwa til Stoft förmandlade! O Du vår
 Förbarmare! wi falle i dina armar, wi helge oss Dig til Egendom;
 wi förbide din Tröst och din Wälsignelse. Uprätta oss, som äre bedröfwade!
 Låt dit Ansigte lysa oss, at wi måtte åter blifwa glade! Gif oss, gif vår
 spåde Konung, gif hans trogne Undersätare din Frid, din Wälsignelse!
 Amen! Fader vår m. m.

Den til den Almänna Klagodagen föreskrifne Text:

I Maccab. 9: 20, 21.

Och allt Israels Folk sorgde efter Judas i längan
 tid, och beklagade sig öfwer honom swärliga, och
 sade: Uck at den Hielten fallen är, som Israel
 beskyddat och frälsat hafwer!

Inledning.

Sådan är Beskrifningen på et helt Folks diupa Sorg öfwer Judas
 Maccabai Ödd. Det hade haft uti honom en Furste, hwilken såsom des
 Häfdeleknare säger, drog ut i sit harnesk såsom en hjelte, och beskärnade
 sin hår med sit swärd. Han war frimodig såsom et Lejon, och oförskräckt
 såsom et ungt rytande Lejon. Han hade mod at bestrida sit Folks Fiender,
 och när han krigade war han lycklig och stor, lycklig och stor i alla sina
 Företag, så at hufwe hans Fiender beundrade honom, hyllade honom.
 Han war äfwen god och ädelmodig, en Förswarare af Guds Helgedom
 och sina Fäders Tro, de förtrycktes Beskyddare, deras Befriare som Drätt
 ledde, de bedröfwades Tröstare, en mild Herre öfwer sit Folk. Men äf-
 wen

wen han war dock ej öfwerwinnelig. Efter så många Segrar måste han än en gång börja et Krig. Hans Hårar rustade sig; men hans Fiender woro starkare. Hans Folk wex snart undan och öfwer gaf honom; hans mod endast öfwer gaf honom ick. Stort war hans Beslut, at manligen dö för de sina, och detta stora Beslut blef upfyldt. Han föll, den Hjelten; föll, efter et hårdt motstånd, för sina Fiender, föll i Drabningen. Hvilken Förkräckelse för hans trogne Bröder, för et Folk som älskade honom! De förre begrofw honom i deras Fäders Graf med bebröfwade hjertan. Det senare war honom tacksam i döden, såsom det under des lefnad varit honom hörsamt och troget. Det kände hwad det i honom förlorat. Det yttrade sin bebröfwelse genom ojäfwiga wedermälen. En almån Klagan upfyldde Landet. Glädjens röster tystnade. Nöjet war ick mera; ty des Stiftare war borta. Allt Folket sörgde efter Judas i långa tid, och beklagade sig öfwer honom swårliga, och sade: Ack at den Hjelten fallen är, som Israel beskyddat och frälsat hafwer!

Ack! huru beklagligt, huru förkräckligt, O Sveriges Inwånare, at sådan är Beskrifningen på detta Rikes nu warande belägenhet! En swart Midnatts-stund, ryllig för Samtida, förfärlig för aflägsna Folk, gruswelig för hela Esterwerlden, swåfwade öfwer Sverige. Hon bar i sit bistra sköte Dödens pilar—för hwem? Ack! för GUSTAF den Tredje, för honom, som i tjuge år beklädde den Thron, som nu är lemnad, regerade Folket, som nu sörjer öfwer honom, beskyddade och frälste Riket, som nu saknar sin Befriare, sin Beskyddare. GUSTAF är ej mer. Redan är hans Ande bortgången til de Öddliga. Redan hafwa hans Bröder begrawit hans kalla lemmingar i deras Fäders Grift. Redan känner hans Urwinge det spåda Hjertat sönderslitet af obeskrifweliga Känslor. Redan är Landet höljdt i Sorgesflor. Och den tacksamme, den trogne bland hans Folk, klagar med innerlig Smärta: Ack! at den Hjeltens fallen är, som öf beskyddat och frälsat hafwer! Och i dag är det Religionens Kall, at förewiga hans Minne, och i christelige Undersätars hjertan wäcka sådana Känslor och Tankar, som äro wärdige den stora Förlusten, wärdige den Förklarade, hwilken redan står för sin Domare, men dock wälbehaglige för Gud, som låter Konungar falla och efter hwars tillåtelse öf äfwen denna bebröfwelse drabbat.

O Bedamöter af den Tyfka Församlingen! hörden I ick äfwen til GUSTAFS Folk? Haden I ick byllat honom? Hafwen I ej njutit hans Beskydd? Hafwen I ick honom at tacka för stora Wälgärnin-

gar?—Nu då, om Tyftt Blod rinner i edra ådror, om sanfkyldig Redlighet och Trohet, denne edre Förfäders Årslott, icke wikit ifrån Eder, och om I såsom Christne kännen den heliga Förestiften: Grukten Gud och Ären Konungen, — så kommen, så låtom oss med hwar och en rättfärdig Swensk redligen förja ! Jag är — o huru bittert, at jag måste beleswa det! dock äfwen huru tröstfullt, at jag får låta det beklämda hjertat tala — jag är edra Känslors Tolk. Jag är ingen sal Postalare. GUSTAF är för stor för min wältalighet. Han behöfwer icke mit beröm; ty hans Gerningars Löb har tilfallit honom i en bättre Werld, inför des oweldige Domare. Men at säga Eder så mycket om honom, at eder Tacksamhet emot honom blifwer outplänlig och hans Minne wälsignadt, det är min Plikt, och det gör jag med den Uprigtighet, som I hos mig kännen och som okränkt förblifwer min ära, gör det såsom Religionslärare, hwilken wid alla tilfällen bör höja Eder til christeliga Tånsesätt. Lifwad af dessa Känslor will jag med Guds Bistånd föreställa:

Et troget Folks rättmätiga och christeliga Sorg wid des store och gode Konungs olyckliga Död.

- 1) Denne Sorg är ganska rättmätig.
- 2) Denne Sorg bör wara christelig.

Herre! du som fordom war dino Lande nådelig; du som tillförne dino Folkes misgerning förlåtit hafwer, och alla deras synder öfwertäckt; tröst oss Gud, wår Frälsare. Amen.

Åfhandling.

”Öfwer en dödan plägar man gråta, ty han hafwer icke mer lifvet”. (Eyr. 22. 10). Detta är Wisshetens röst; detta är Medlidandets plikt, detta är hwarje god Människjas erfarenhet, som wet en Wån, en älskad Person, en förträffelig och god Medmänniskja wara författ i de Dödas Rike, i Förgånglighetens natt. Huru synnerligen stor måste då et troget Folks Sorg wara wid en god och stor Konungs Död, ännu mera wid des bedröfweliga och olyckliga Död? Då har Thronens grundwal blifwit wacklande. Då äro Furstarne sorgklädd. Då är hwar och en Undersåte, ifrån den störste til den minste, lik de wårnlösa Barn, som förlorat sin Fader, lik de wilsefarande, som mistat sin Ledfagare.

Sådan, mine Åhörare, är vår beklagansvärda ställning; och min Betraktelses förra Åfdelning är således helt naturlig:

Denna Sorg är ganska, ganska rättmätig. Ja, den är rättmätig: emedan Sörlusten af en stor och god Konung är så ganska smärtefull; emedan Söreställningen af hans olyckliga Död är ganska försträcklig; och emedan Tacksamhet och Mänsklighet fordra af oss denna Sorg.

En stor och god Människjas Lif—huru viktigt är det för Werlden! Des stora Sjal omfattar allena mer än andre Dödliges Förstånd; gör den således mågtig at sprida Uplysning och förbättring öfver alt omkring sig. Des hjertas Godhet är den torstiga, den lidande, den jämrande Mänsklighetens Tröst och Wälsignelse, den gör honom lik en wälgörande Ängel, som utbreder glädje och lycksalighet ibland sina Bröder. Och när nu denna Storhet icke mera lyser på Jorden, denna Godhet icke mera verkfar i Dödligheten; hvilken smärtande förlust för dem, som kände denna Människja, beundrade den, åtnjoto des Wälgerningar! En stor och god Konungs Lif är så mycket viktigare, ju högre det Rum war, på hwilket Försynen honom upfatt. Honom gjorde hon til den Förste ibland de Dödlige; honom gaf hon magt at med sin stora Sjal mycket uplysa, och at utsprida ljus i mörkret; honom tillförde hon Millioner Människjor, för at göra dem alla lyckliga; honom uphöjde hon dertill, at han skulle vara Guds Åfbild på jorden. Och när en sådan Stjerna af första storleken slocknar, när et så wälgörande hjerta, som war Thronens Wälsignelse, förlorar sin verksamhet för werlden—rättmätig är då den almänna Bestörtningen, rättmätig Folkets Sorg och Klagan. Uck! at den Hjelten fallen är! I GUSTAF den Tredjes förre Undersätare! Behöfves wäl mera för at rättfärdiga eder smärtefulla Sorg öfwer honom, än den Känslan, at han war Stor och God i sin Besnad, stor då han frålsat, god då han beskyddat Eder? Och behöfwer jag wäl wäcka hos Eder denna känsla? Tala icke hans Gerningar, talar icke eder egen Erfarenhet derom? Stora woro den afledne Konungens Snille-gåfwor. Hans Förstånd genomträngde skarpt och fort, lätt och riktigt, äfwen det förwirrade i människjors Runskaper. Han öfversåg det Swära, det Planfulla, med lika så lätt blick, som det Wanliga. Derföre kunde han så snart urskilja Sanning ifrån Skenbarhet, Ökunnighet ifrån Uplysning; derföre war han en så stor Kännare, Wän och Beskyddare af

We-

Wetenskaper och Konster; detsförde förde han, medelst Stadlige Fördomars
 besegrande, sin Nation til en Uplysning, som den wiserligen icke för-
 ut ägde. Frågen Vedamöterna i de åtskilliga af honom antingen stif-
 ta de eller förnyade lärda Sällskaper, hwilken Wördnad hans Snille gäf-
 wor hos dem upwäckte; låten samtida Regenters högagtning, låten i syn-
 nerhet et närgränsande Rikes beundrade Herrskarinnas Sorg tala om hans
 Storhet; låten det Lif och den Wärma, som hans mäktiga Wältalighet
 uti allas hjertan upelbade, witna derom. Stor war GUSTAF i sina
 Planer, äfwen som i sina Bedrifter. De förre påstfode alltid något
 Stort; de senare witnade alltid om Behjertenhet, Mod och Skarpsinnig-
 het. Gör icke blott året 1772 honom oförgätelig och til et Föremål för
 hela den tänkande Werldens Beundran? Eller har man någonsin sedt
 en Regent, som besriat sit Folk ijrån et så tryckande Of, hwilket
 Herrsklyfnad och Denighet hade det ålagt, genom en sådan Förändring,
 gjort det med så mycken Öfwerläggning och Wishet, utan at blotta sit
 Swärd, utan at spilla en Blodsdroppe? Nej, det war hans stora Snil-
 les Werk. Men ty wår! bedröfweligare utsigter öppnade sig för honom.
 Hans Blick såg efter flera års förlopp det lyckliga Eugnet förswinna,
 och et Krig syntes honom oundwikeligt. Och uti detta Krig, som är
 ännu hos Eder alla i friskt minne, i detta Krig -- hwaruti Segren med
 Förlust och underbara Misöden med Lyckan omwärlade -- huru stor wi-
 sade han sig då wid alla de Hinder, som lades honom i wägen; som hade
 nedslagit hwar och en annan, men upelbade honom til nytt mod, och hwil-
 ka han såsom Hjelte besegrade? Huru stor i spetsen för sin Hår, med hwil-
 ken han delade alla Beswår och Olägenheter! i Lifsfaror, hwilka han
 aldeles icke skydde på Hifwets wågor och ibland Fiendens oräkneliga
 Skott, där han modigt wågade sit Lif! Huru stor, då han oförmodeligen
 flöt en Fred, hwartil han icke behöfde främmande Magters biträde?
 D tilstån det J, som weten wärdera sanskyldig Storhet: GUSTAF war
 stor; och förjen djupt: Uck! at den Hjelten fallen är, som of frälsat hafwer!
 Men ej allenast frälsat, utan of beskyddat, gjort godt och wälsig-
 nat har han Eder. Stort Snille utan godt Hjerta gör Konungar
 til Tyranner. GUSTAF war det icke. Nej, den argaste Belackare wä-
 gar sig icke fram med den smådelsen. GUSTAF war stor och god. War
 det ej en obeskriwelig Hjertats Godhet, som uplifwade honom med en
 så wida sträckt Kärlek til sit Folk? Ut försäkra sine Undersåtares Frihet
 mot herrsklyfnas anfall och efter sin öfwerlygelse beskrämja sit Lands wäl-
 detta

Detta war hans angelägna Föremål. Huru oinfränkt war icke hans
 förtroende til sit Folk? I trångmål kastade Han sig uti des Armar.
 Han förtröstade på des Erkänksamhet, hvilade wid des Kärlek. Uck!
 och hvilade allt för tryggt derwid. Huru många enskilda människjor äro
 icke talande Witnen om hans Godhet? Många uphöjde han utur lågt
 Stånd och omfattade dem med Omhet, fastän Döck blef hans Bön.
 Många Brottssige låt han upbåra blott en liten del af sit Straff; an-
 dre låt han draga sig undan, och försörjde dem i främmande Länder.
 Nej, Straff war icke hans Glädje; Mildhet och Skonsamhet woro
 honom egne. Inför honom, den store Konungen, behöfde ingen båswa.
 Til honom, den kärleksfulla Människjan, kunde hwar och en nakas.
 Hwar och en läste wäl i hans skarpa Oga en owanlig Storhet; men
 läste jämwäl i hans obeskriweligen milda Blick Godhet och Huldhet.
 Hwar och en, äfwen den ringaste ibland Folket, war tillätet at sjelf
 upträcka för honom sit åliggande, och blef hörd, åtminstone hugnad,
 tröstad och upmuntrad. Ty det gjorde honom ondt, at ej alltid kunna
 wilfara enskilda Ansökningar; och det wäckte hos honom et innerligt
 medlidande, när han icke kunde afhjelpa en allmän Nöd. Sannerligen
 war hans Bän ej utmärkt med Bön och Förhörning, utan med Mild-
 het och Wälgörande. Och hans Godhet intog hwart Hjerta för honom:
 den som ofta kanske war förmycken Godhet, den som så ofta föranledde
 honom til at döfwerse med andras Fel, den, som han så tydeligen be-
 wisade dem, emot hwilka han trodde sig hafwa felat: ty han war ej
 utan Fel, emedan också Furstar äro Människjor, och Härar af Frestelser,
 som förblifwa de andre Dödlige obekante, omringa Thronerne. Men
 GUSTAF erkände sina Fel wid Religionens ljus, den Religionens, som
 hos honom tidigt blef inplantad, som han alltid offentlig bekände och wör-
 dade, den Religionens, hwilken upmuntrade honom til offentlig
 ödmjukande inför Gud wid bedröfliga Tilfällen, til den Högstes öffent-
 liga Pris wid lyckliga Händelser, och som förhärligade sig hos honom
 på des Sotfång. Ty då låt den honom finna den högsta Tröst i Je-
 su Christi Förtjenst; då gjorde den honom nog stark at uthärda des
 förfärliga Lidande med christeligt Hjertemod; då upmuntrade den honom
 at böende bedja för sine Mördare och Fiender. — Wänner! Denne store
 och gode Konung är icke mer. Uck! förjen djupt! hans skarpa Blick
 klingrar icke mer eder bedröfwelse. Hans hjerta känner icke mer Eder
 Nöd. Edra Behof afhjelpas icke mer af hans Mildhet. Sörjen
 djupt! GUSTAF den Tredje är icke mer.

Ja rättmätig är vår Sorg: ty Föreställningen af hans genom sin Orsak så olyckeliga Ödd är ganfka, ganfka förskräckelig. Uck! at jag kunde tåga dermed! at en ewig Förgätenhet måtte hölja Skymfen af den på honom föröfwade grusweliga Misfgärning! Men den är skedd, och det föröfker vår Sorg. Hade GUSTAF aflidit i sitt Kall; hade han spillt sitt Blod i någon Upoffring för sitt Folk; ja djupt hade wi jäm-wäl då förjt. Men nu är vår sorgeliga Ränsla blandad med Ränslan af Bedröfwelse öfwer den fallna Mänfkligheten. Hade det varit Guds Behag, at ifrån en Sjukfång samla honom til sine Fäders Stoft; då hade wi bekänt: det hafwer Herren gjort; men nu — GUSTAF dog så! En mordisk Hand röfwade från honom den Krona, som Gud honom gaf. Förräderi reste sig; waktade länge och i löndom på den Öfkyldiges steg, förenade sig med Mörker och Natt, förhöljde sin Mänfklighet för atomänfkligt kunna mörda. — Gud! huru förskräckeligt, huru grusweligt! At så länge hafwa närt sådana Människor på din moderliga Jord, o Sverige! Sverige! — At hafwa öfwerhopat med Godhet, mildt och wänligt bemött sådana Underfattare, för at owetandes ibland dem tilskapa dine egne Mördare; at icke förmoda något Omänfkligt, emedan du sjelf war för mycket Människja; at icke tro Möjeligheten af deras grymma Sinnefog, och dock nödgas det erfara; at känna dig trygg i din Nations Kärlek, och i en af densamma igenkänna din Mördare; — o GUSTAF! hwilka Smärtor för ditt känslofulla Hjerta i dina sista Besnads-dagar! och I trogne, som honom kännen, höggagten och älsken, hwilken djup Sorg för Eder! Så måste Mänfkligheten falla, för at icke mera finna ibland sig En af des ädlaste Medlemmar! Så måste alla ädla Ränstov, at Religion, alt Samwete undertryckas, för at störta en Konung ifrån Thronen i Grafwen! Så måste han dö, ja genom dem, hwilka han hade älskat; dö i sin Besnads bästa år, då hans mogna Förstånd, hans samlade Förfarenhet, hans stadgade Inrättningar hade hunnit göra honom til et föremål för sit Folks wälsignelse; så tidigt borttryckas ifrån en späd Son, hwars Bildning låg honom så mycket om hjertat, ifrån en Gemät, som nu tröstlös klagar, ifrån en Thron, hwilken han til sine Företrädares ära beklädde, ifrån et Folk, hwilket ännu så mycket af honom förbidade; dö midt i sin Kraft, wid den fullkomligaste Hälfa, i anseende hwartil Försynen tycktes försäkra honom om en hög ålder; — dö! GUSTAF den Tredje! genom et Lönmord! o rystige Tanke! huru motbjudande, huru högst widrig för vårt hjerta! huru rättfärdigar den den djupaste Sorg, den hjertat mist sonderstiltande Bedröfwelse hos hwar och

och en Ädel och God ibland Folket, Landets högljudande Klagan: *Utt!* at den Hjelten så, så fallen är!

Sörjen djupt! Tacksamhet och Mänsklighet upmana Eder dertill. Det är grundadt i vår Natur, at wi wid våre Wägners, wid de måst Åskades Död lifligare känne hwad de för oss varit, än wi gjorde det under deras Befuad. Tacksamheten påminner oss deras Wälgerningar, deras Storhet, deras Mildhet, deras wälsignade Insyttelse. Den bemödar sig då at hembara dem åskade bortgångne sina Offer, Offer af de uprigtigaste Lärar, af den innerligaste Bedröfwelse, af den redligaste Sorg. Den upreser dem en Minneswård i våra Hjertan, den at aldrig förgåta dem. Och så lefwa våre Döde i vårt Minne. Fastän de äro försvundne för vår Åsyn; så påminne wi oss dock ofta deras Gerningar, och ingen Tid utplånar Känslan af det de woro för oss. Skulle wäl Sweriges Inwånare afklåda sig all Tacksamhet wid GUSTAF den Tredjes Graf? Jag håller dem för ädle dertill. De hafwa än icke förgåtit en Gustaf Wasa, en Gustaf Adolph. Skulle de ohelga dens Stoft med Otacksamhet, som skapade sig efter sine store Företrädare på Thronen, som sjelf kristeligen bekant i sit Testamente til sit Folk, denna blifwande Minneswård af hans Tänkessätt, och med återopande på sin ewige Domare bekant, at han, om han icke funnat likna dem i stora Bedrifter, dock bemödat sig, så wida möjligt varit, at öfwerträffa dem i Kärlek til sin Nation. Nej, de kunna icke förgåta honom. Wäl händer det, at, när hans Ben varit så länge förmultnade som hans Företrädare, då först skall en omäldig och tacksam Estermerid afhjälja hans Bedrifter och framställa dem i sin sanskyldiga Glans; men också nu redan känner Tacksamheten hans Wälgörande och sin Förlust, och helgar hans Död den rättmätigaste Sorg, hans Skugga den heligaste Erkänsla. Och Mänskligheten åtsjeler Tacksamheten. Den upwicker Känslor enliga med Människjors Wärdighet, rysliga Känslor öfwer den ohörda Misgerningen, som tillskyndade honom Döden, men också lust rörande, Hjertat ödmjukande Känslor, at en Konung, hwitken war så mycket god Människja, blifwit ryckt utur deras Samsund. Mänskligheten kan ej återkalla honom, men hon ser efter honom och förjer at icke mer äga honom. Så sörjen då, Sweriges Inwånare! Låten edra Klagesjud återkalla, låten edra Hjertan wara förödmjukade och edra Känslor uprörda: ty den som Eder frälsat och beskyddat, som Eder glädt och wälsignat, ja den som framdeles också hade befrämjat Eder

Wäl, GUSTAF den Tredje är icke mer.

Men, om det är rättmätigt at så förja, kunna då dessa våra Känslor bestå med vår Wärdighet, såsom Bekännare och Dyrfare af Jesu Religion, med vår Wärdighet såsom Christne? Ja, mine Wänner! at eder Sorg må kunna dermed bestå, så låten mig wisa Eder

Sör det Andra: at den bör vara Christelig. Den bör vara förbunden med Christelig Undergiftwenhet för Gud, med Christelig Bättring, med Christeligt Zopp.

Gud är både den förste och störste Tanken hos den förnuftiga Människjan, hos en uplyst Christen. Til Gud förer honom Alt, hwarje Glädje, hwarje Bedröfwelse, hwarje liten Tilfällighet under des Lefnad, hwarje större Händelse i Werlden och des Wälden. Til Gud, honom den Ende, Alt regerande, honom den allena Wise och Odödlige; til Gud måste wi således föras genom Sorgen öfwer vår Konungs Död, ja til Christelig Undergiftwenhet för Gud. Gud är alla goda Gåfwors Gifware. Honom allena tacke wi för alt det Goda, som wi njute, utur hwilken Källa det ock alltid förnämligast öf tillflyter. Hafwe wi nu njutit Godt under vår bortgångne Konungs Spira, så låtom öf dersföre gifwa Gud äran. Ty han lät honom födas för Swenska Thronen. Han utrustade honom med Förståndets och Hjertats så owanlige Egenstaper. Han gaf framgång til des Företag. Han lät honom bära Kronan i hela tjuge åren, och beståde henne på hans Huswud, och låtade för honom des tryckande börda. Han bibehöll des Lif, när det war i stora Farligheter, afwårjde Dödens Angel alt jämt ifrån honom, beskyddade och wälsignade honom synbart, så synbart, at han sjelf håpnade, och hans bekymrade Folk förundrade sig; så synbart, at sjelfwe hans Fiender måste bekänna: at Herren war med honom, då måst med honom, när man lade honom de största Hinder i wägen. Underkasten Eder fördenstull Herren eder Gud. Erkänner det, at Han är allena Herren. Gifwen honom äran dersföre, at GUSTAF har lefwat. at han war eder Konung. Men underkasten Eder ock honom med Ömjukhet och Tillbedjande dersföre at eder Konung dog. Gud afwäger Människfors Öden, utom honom faller ingen Sparf död på Jorden. Utom honom lennar sannerligen ingen Regent sin Thron. Han låter Människor födas och dö. Också det Dnda ser Herr:n och tillåter det, wäl af obegriplige och outransfakelige Affigter. Men så förunderligt hans Råd är, så förer han det dock hårligen ut. Myllig war Föranledningen til denne vår Konungs Död. Mörkrets Magt utöfwade sit Herrawälde. Men Han, Herren, war närwarande, när

närvarande. uti den hårda människjans Samwete, at också det upwakenade, at det bragte honom til blygsel och djupaste ånger; närvarande til et längre uppehåll af sin Smordas Lif. Icke förr kunde det angripas, ehuru länge förborgade Stämplingar deremot blifwit gjorde, icke förr än Riket hade Fred och en försäkrad Styrelse; icke förr än CARL, som under Thronföljarens spåda ålder skulle bära Regerings-bördan, förbunden wid sin aflidande Broders hjerta, fattade det stora, det sig så wärdiga Upsåt, at blifwa Sveriges Skydds-Ängel. Och då Gud tillåt Ondskans Werk fullbordas, då sade han: Allt hittil skall du komma, och icke vidare; då lät han Mördarens Hand sjunka, för at icke fullkomna hela sin grusweliga Gerning; då bewarade han GUSTAF för en hastig Död och Sverige för en blodig Förbistring; då skänkte han den Sårade mod, at under sina sista dagar ännu göra kraftiga och wälsignade Anstalter til sit Rikes bästa, lemnade honom tid at på sin Plågebåd aldeles wända sig til honom, aflidande njuta Religionens Tröst, försäkra sig om sin Benådning, och således i Frid öfwerlemnna den förlösta Sjålen i sin himmelske Faders händer. Christne! hwilka Guds Stickerser! O! erkännen dem med Ödmjukhet och Tilbedjande; erkännen hans Hand och hans Gødhet åfwen i det Ondas Tillåtelse; och hwilken isfrån Gud sig undandragit, den upmuntre denna försträckeliga Sorg, at undergifwa sig honom, alle Herrars Herre, alle Konungars Konung, at aldeles och för alltid underkastat sig honom med Christeliga Tänkessätt.

Och mig tyckes, I Sveriges Inwånare! at jag hörer wid detta olyckeliga Tilfålle, hörer wid wår Konungs Graf, hörer på denne Klågodag Guds Röst til oss alla: Båttren edert Ieswerne och wåsende! Ack! huru så länge, huru så outtröttligt har Gud kallat oss til Båttning, har gjort det i så många lyckliga detta Rikes Händelser, i detta Folt's synbara Nådning utur swårt Elånde, i synbar hjelp wid allmän Nød, i synbar Förstøning wid almånt herrskande Synder! Men wi hafwe den ej åttlydt, denna Nådens Röst; hafwe fast mera misbrukat Guds Wångmodighet, hafwe tryggt och framgent syndat. Då måste han nu straffa och tukta oss; då lät han oss erfara denna Olycka. Men sannetligen icke til at förderfwa oss; nej, utan at fast mera derigenom beweka oss til Båttning, at omskapa oss til et Folt, som honom fruktat och på hans wågar wandrar. Skall ock denna hans försårliga Kallelse vara skedd föråfswes? också detta Intryck af hans Tuktan fruktlös förswinna? Så måste wi hafwa förlorat all Rånsla, all Människödmhet, så måste wårt Ode blifwa det försträckeligaste. Nej, denna Sorg drifwe oss til Christelig Båttning! Ack! så gruf-

welig denna Guds Tillåtelse öfwer detta Rike är, så wißt hafwe wi den med wå-
 ra Synder förtjent, ja med wåra Synder lagt grunden dertill. Ty ho
 kan neka det, huru mycket Religionen och Gudsfruktan hos oss förlorat
 af sit Anseende, sin Kraft och Wärdighet; huru mycket denna Religion ås-
 wen af Somlige ibland dem: jag säger det med Blygsel som skulle
 föreställa den Folket i des gudomliga Förträffelighet, skulle med sina Ord
 och Efterdömen den förhårliga, blifwit använd til Smicker, til oädla
 Bjjersers tilfredsställelse, ack! här och där åswen til Sinnenas upretande,
 hon, den ljuswa Fridens Religion? Ho kan neka det, at så många Sto-
 re i Riket sökte sin Ura i Werldens utwärtas Glans och ej åktade Stor-
 heten hos Gud? ho kan neka det, at, ty wår! icke så funnits ibland
 Folket, som sönderstitt de naturligaste Banden af Hörsamhet emot Gud
 och Öfwerhet, underhållit Twebrägts-elden i deras hjertan, och således
 afwånt Guds Wålsignelse ifrån sig, och således nedkallat Himmelens
 Straff öfwer sig och Nationen? — Ja, det är wåra Synder, hwilkas
 följder oss drabbat det är wår Rättfärdighet i Religionen och Guds-
 dyrkan, hwilken så synbart tillagit under de sista Åren åswen i denna
 Församling! det är wår Drohet, hwarmed wi uplöst de Banden, som
 Gud sjelf hopknutit emellan oss och wår Konung, eller det är wårt ne-
 driga Smicker, hwarmed wi sökt förleda en god Konungs Hjerta! det
 är wår Dråttwisa mot wåra Medmänniskor, wårt onaturliga Högmåd,
 wår jordiska Snikenhet. — ack! det är wåra allmänna och enskilda Syn-
 der, hwarmed wi ådragit oss Guds Straff. — Ack! så ödmjuken Eder i
 sanskyldig Wåtrring inför Gud, eder Domare! så förjen öfwer edra
 Synder med förkrofsade Hjertan! så erkänner, Sveriges Junwånare, så
 erkänner J, mine Tycke Wårdare, huru djupt J ären fallne, och söken
 i denna Ödmjukhet Nåd hos Gud genom Jesum Christum, och efter-
 stråfwen under Guds Wåstånd en sanskyldig Wåtrring! Bliswen åter,
 hwad J bören wara, rättwise, redlige, kärleksrike, bmsinte mot edra
 Medmänniskor! Bliswen åter, hwad J bören wara, och hwad som ut-
 gör et Folks Styrka: Et hjerta och En Sjal! Bliswen åter, hwad
 J bören wara, gode, lydige, trogne eder Konungs Undersåtare, hwil-
 ken J hafwen hyllat, och söken dubbelt upfylla mot Sonen hwaruti J
 brustit mot Fadren. Bliswen åter, hwad J bören wara, et Folk som
 fruktar Gud, et Christeligt Folk, som ärrar och utöfwar Religionen, et
 lyckligt Folk, hwars Gud Herren, ja Herren är. O dessa Werkningar
 af denne Klagodag äro de åblastes och de skola behåga Gud, och han
 skall oss åter uprätta, skydda och wålsigna.

Men och nu J som rebeligen förjen öfwer GUSTAFS Död, fat-
 ten nu de Christnes stora Hopp! Eller skole wi förja såsom de hvil-
 ka intet Hopp hafwa? skole wi tröfilsse sucka wid hans Graf? Skall
 ingen Framtidens Stråle tindra för oss! O du himmelska gåfwa! som
 är de Tröttes Hugswalelse och de Gländes enda Fäste, gudomliga
 Hopp! Utom dig wore vår Sorg gränslös och vår Bedröfwelse utan
 ända. Men kom och lindra vårt Bekymmer, du Christeliga Hopp!
 Ja du gör det. GUSTAF är ej aldeles död. Det Dödliga af ho-
 nom förwandlades wäl i des Fäders Graf. Hans Ögas Blick skådar
 oss icke mera. Hans Hand wälsignar oss icke mera. Hans Fot wan-
 drar icke mera i detta Rike, icke mera på denna Jord. Han är borta.
 Det är förstördt, det muntra, kraftjulla Lifwet; uti Dödens Stoft lig-
 ger han utsträckt, — den raske Konungen. — Frid, Frid ware med hans
 Åska! Stillhet omgifwe hans Graf, och Wandraren, som nalkas
 den, känne det med en helig Rysning, at GUSTAFS Ben hwila där!
 — Men alle Döde, Små och Store, Regenter och deras Undersätare,
 skola stå inför Gud; deras Stoft skall uplifwas, deras Mull förwand-
 la sig i Lif; och då skall äfwen han framgå, på sin Domares Be-
 fallning, med en förklarad, härlig och owanffelig Kropp. Nej, han är
 ej aldeles död. Hans Ande lefwer. Des Werksamhet på
 Jorden kunde man hämma; icke des Werksamhet för andra Rymder af
 Guds Skapelse. Des Egenskaper, Kraster och Snille-gåfwor kunde
 man uppehålla uti deras widare Förädling ibland de Dödlige; men
 de skola fullkomligen bildas, förädlas, helgas ibland de Odödlige. Hans
 Jordiska Krona blef bortryckt ifrån des Husmod; Himmelens Krona
 har blifwit honom återskänkt. Den Jordiske Purpurn aflådde han sig;
 de Förloftes Klådnad, stänkt med Lammets Blod, bekläder honom nu.
 Hans Ande gick til Gud. Hans Sjal öfwer gaf den jordiska Hyddan,
 swingade sig undan sin Sons och sine tilgifnes blickar, och styndade
 sig bort til Ewighetens fredliga och lyckliga Boningar. Dessa äro
 Sanningar, som jag inför Gud talar. GUSTAF war en Christen,
 och dog såsom en Christen; misade ända til döden Christeliga Tånke-
 sätt, och lemnade denna Werlden i Tron på Christum, i en genom den
 heliga Kärleks-måltiden högtidligen stärkt Tro. Hvilket Hopp om
 des bättre Tilstånd, som nu lifwar oss! Nu har han burit alla sina
 Dördor, utihårdat all Jordisk Aras Tyngd, hwarje Kamp utkämpat.
 Nu drabbar honom ingen Förföljelse, intet Glände mera. Hans Lott
 är fallen i det lustiga. O stora Christeliga Hopp! intryck dig fast i
 våra Hjertan; och när wi gråte öfwer honom, den så tidigt oss från-
 ryckte

ryckte Konungen, så upmuntra du oss med åtanke på den odödligt
 lycklige Konungen! Och wi äre här, ännu i Wanflighetens Werld, ännu
 blottstälde för mänskliga Oden. Wi lefwie i det Riket, som genom
 Konungens Död så wälsamt blifwit skaladt. Men skall nu Sverige
 aldeles falla, då des GUSTAF söll? skall Nationen, som bar inom sig
 någre Dådle, aldeles förnedra sig med Laster? Skall Gud förderfwa
 Landet, som är besäckadt med denna Blodskuld? Nej, det böre wi icke
 tro. Nej, det Christeliga Hoppet uprättar oss. Han lefwer, GUSTAFS
 Thronföljare, och hans store Faders Ande skall hwila på honom! Han
 lefwer, GUSTAFS ädle Broder, och Brödra. Kärleken skall hos honom
 föra Spiran! Hon är ännu ibland oss, den heliga saliggörande Reli-
 gionen, och hon, som Gustaf Wasa infört i sin Renhet, som
 Gustaf Adolph med sit Blod försvarade; på hwilken GUSTAF den
 Tredje dog; uti hwilken GUSTAF ADOLPH den andre blifwer
 upfostrad—hon skall, ja hon skall sortplanta sin wälsignade Instyrel-
 se på oss och wære Esterkommande. Och han lefwer, alle Konungars Konung,
 alle Herrars Herre! wår Gud och wår Fader! han skall förja för detta
 Land. Han skall göra dem wäl, som wända sig til honom. Han skall
 tilropa oss: Frukten eder intet! ty jag är med eder. Ja han skall wa-
 ra med oss och ej öfwergifwa oss. Det är wårt stora Christeliga Hopp,
 och det kunne wi så wist hafwa, som det är wårt alfwarligen upsat at
 bättra oss och wandra på Fromhetens wägar; så wist som Guds Barm-
 hertighet är oändelig, och det är den Ewiges Wilja, at efter Sorgen åter
 wedergwicke oss, och änteligen förwandla allt i Sällhet och Glädje.

Sådan, mine älskade Åhörare! wære wår rättmätiga och Christe-
 liga Sorg! sådana böra de Tänkessätt wåra, hwarmed wi klage: Uel!
 at den Hjellen fallen är, som oss frälsat och beskyddat hafwer! Sanner-
 ligen hafwe wi största orsak til djupaste Bedröfwelse. Ty oss är en
 stor och god Konung undanryckt, och på et fäseligt sätt; och om Tacksam-
 hets och Mänsklighets känslor finnas hos oss, så förje wi med rätta,
 förje med wære Fäder, med Unge och Gamle; förje med Furstarne,
 som omgifwa Thronen, och med hwar och en god och redlig Undersåte, för-
 je så länge Minnet af denna Händelse ej utstocnar, och til den Konun-
 gens Åra, hwilken wi äre skyldige denna Heders betygelse efter des Död.
 Men wi äre jämwäl Christne. O så beswår jag eder at denna Sorg
 måtte höja eder til Gud. Eljest skall den fördöka edra Synders antal
 och wåra den Aldraheligste misshaglig. Bort då — jag säger icke: bort
 med

med förståld eller skrymtaktig Sorg; ty jag vågar icke föreställa mig, at jag och talat til någon enda så ovärdig = utan, I mine hjerteligen och upriktigt bedröfwade Hörare! bort med all Sorg, som icke med christelig Undergifwenhet inför Gud, icke med christelig Bättring, icke med christeligt Hopp är förbunden! Sannerligen, Herren är vår Gud! Honom allena tillhör vårt lif och vår undergifwenhet. Han är vår Herre och vår Domare! Honom wilje wi frukta, söka hans Nåd, hålla hans Bud och wara hans heliga Folk. Han är och blifwer vår Tilförligt. På honom wilje wi fast förlåta oss, på honom fasta vårt hopp; tackfamt och oföränderligen förtrösta på honom. Dessa äro, Du Ewige och Allwetande! Du som allena hafwer Odödlighet, dessa äro våra Lofsten wid GUSTAFS Graf. Hör dem nådigt, och stärk oss til deras upfyllande! Gör wäl emot ditt Folk, och wälsigna det, ja wälsigna och uphöj det ewinnerligen!

Men Du, förr älskade, nu från oss borttryckte GUSTAF! Emottag på denne Dag det Minnesoffer, wi dig helge, våra tårar, vår bedröfwelse. Emottag dine Underfatares trogna Särwål! Du war förr Wår, och wi gladdes deröfwer; Du är det icke mer, och wi begråte Dig. Den Hyllning, wi Dig gifwit, har uphört; ty Du har öfwergifwit Thronen. De mänskliga Band, som förknippade oss så nära med Dig, äro sönder slitne; ty Du har föröfwunnit undan våra Blickar. Våra Bönner för Dig tystna; ty Du behöfwer dem icke mera. Särwål! Du har slutat din Ban, fulländat Din Wäg, burit Dina Bördor, fullbordat Ditt Werk; Dina Geringar äro nu inför Gud granskade. Särwål, Mistände! Du blifwer nu fulleligen känd; Trötte! Du har kommit til hwila; Stridsman! Du har segrat; Gjelte! Du har wunnit den oförgångeliga Kronan; Gode! Du lesfwer nu ibland idel Gode. Särwål! hwila nu Dina dödeliga Ben i Jordens kulna Sköte, från allt arbete och möda, til des din Upwäckare kallar Dig! Werke nu din förklarade Ande framgent ibland de Odödlige, dit wår Blick icke hinner! Men lesfwa skall Du i våra hiertan; lesfwa skall dit Minne ibland oss i wälsignelse, Minnet af dina Egenfkarer, dina Bedrifter, dina Dygder, lesfwa så länge Mänsklighet och Tackfamtet oss uplifwa; lesfwa uti GUSTAF ADOLPH!

